

SPÁNEK

Alena Kazatelová se ve své diplomové práci vrátila k tématu, které řešila před dvěma lety v bakalářském projektu. Obě závěrečné práce se týkají spánku a odpočinku, ale zatímco v té předešlé použila Alena jako prostředek postele – lehátka, v této instalaci se jedná o sedací soupravu vlakového vagónu. Bude zajímavé podívat se na situaci s důrazem na rozdílnost a zároveň se pokusit nalézt

Instalace Odpočiň si ve, které hrály stavební roli lehátka, byla realizována ve veřejném prostoru, na náměstí Svobody v Brně. Atributy odpočinku byly přemístěny z intimní do sociální situace a svou vizuální přesvědčivostí vyzývaly k reálnému spánku nebo odpočinku kolemjdoucí na nejfrekventovanější komunikaci Brna. Na jednom z lehátek jsem přenocoval osobně. Nebylo lehké uhájit si vybrané lehátko, protože byly všechny zabrané a kolem obcházel dost unavených lidí hledajících neobsazený kus. Asi si každý umí představit kde jsou nastaveny „řemeslné“ problémy takového díla. Po ujasnění konceptu nastupuje nejobtížnější proces. Jedná se o náročné a specializované řemeslo, kterému se říká produkce. Zmiňuji se o tom jen z důvodu poukázání na silné stránky v tvůrčím procesu Aleny Kazatelové. V případě instalace Odpočiň si zvládla mimo jiné zapojit nečekaně úspěšně veřejná média a povedlo se jí pozitivně zviditelnit vedle své osoby celou FaVU a VUT v Brně.

V magisterské práci zvolila Alena opačnou cestu ve směru tentokrát z vnějšku dovnitř. Pokud platí to, že vlak je veřejným dopravním prostředkem a galerie se vyznačuje určitou intimitou a užitnou specifikou. Instalace, anebo spíše objekt s názvem Spánek je hodně zjednodušeně prostým přenesením fragmentu interiéru vlaku do prostoru galerie. Přeneseny jsou ty fragmenty, které mají podle autorky význam pro obecně známý doprovodný jev cestování vlakem. Skoro každý po jisté době jízdy snadno usne. Monotónně opakovaný pohyb, rytmický zvuk, téměř vždy je jízda nepřiměřeně dlouhá. Pokud se člověk dobrovolně vystaví těmto vlivům, jsou jeho vědomé procesy zatlačovány na druhou kolej a tak cestující podléhá něčemu podobnému, jako je hypnóza a další formy sugesce. Když k tomu přidám čtení knihy nebo novin, proces vedoucí k usnutí se znatelně zkrátí. Alena, jak sama říká, hledala prostředí, kde kromě ložnice získává spánek zásadní význam a zároveň takové, kde se spánek uplatňuje v „nepatřičných“ souvislostech, jako jsou hluk a fyziologicky neklidný pohyb. Právě ta nepatřičnost odůvodňuje zobrazení spánku jako něčeho, co stojí za zobrazení, co stojí za to, i když se tady nikdo nedomáčkává atraktivního a jistě očekávatelného aspektu spaní z pohledu

hlubinné psychologie. V dějinách umění existuje překvapivě málo zobrazení spícího člověka. Asi proto, že spícího člověka snadno zaměníme za mrtvého a to není to samé. V surrealistickém hnutí, ale naopak spánek a jeho průvodní médium snění, představuje zásadní zdroj inspirace a jakýsi přebohatý prostor k vyjádření nadreálných zkušeností. Nic z toho ovšem není téma této práce. Autorka se zabývá spánkem z hlediska hardwaru, nikoli jeho hlubších souvislostí. Smysl pro humor se totiž vyhýbá hlouběji jdoucím úvahám, ledaže by si z nich dělal srandu. Na druhou stranu je humor možná tím nejlepším nástrojem k uzdravení unavené mysli inteligentního rozumu. Mám dobrý pocit, že mi při pohledu na tuto diplomovou práci vytane obraz velekněze české grotesky Karla Nepraše jako člověka a zejména jeho úctyhodného díla. To je asi ta nejlepší vizitka, jakou může Alena Kazatelová ode mne dostat, protože si tvorby tohoto umělce velice vážím. Přeji Aleně hodně štěstí a navrhuji hodnocení její diplomové práce stupněm A.

Akad. Mal. Vladimír Merta